

Iskustvo vjere obraćenog muslimana

Katić, Antonija

Undergraduate thesis / Završni rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of Catholic Theology / Sveučilište u Splitu, Katolički bogoslovni fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:202:055214>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-18**

Repository / Repozitorij:

[Repository of The Catholic Faculty of Theology
University of Split](#)

SVEUČILIŠTE U SPLITU
KATOLIČKI BOGOSLOVNI FAKULTET
PREDDIPLOMSKI TEOLOŠKO-KATEHETSKE STUDIJE

ANTONIJA KATIĆ

ISKUSTVO VJERE OBRAĆENOG MUSLIMANA

Završni rad

Split, 2021.

SVEUČILIŠTE U SPLITU
KATOLIČKI BOGOSLOVNI FAKULTET
PREDDIPLOMSKI TEOLOŠKO-KATEHETSKE STUDIJE

ANTONIJA KATIĆ

ISKUSTVO VJERE OBRAĆENOG MUSLIMANA

ZAVRŠNI RAD

iz Fundamentalna teologija

kod doc. dr. sc. Edvard Punda

Split, 2021.

SADRŽAJ

UVOD	5
1. TEOLOŠKI POJAM OBRAĆENJA	6
1.1. Biblijski pojam obraćenja.....	6
1.2. Obraćenje sv. Pavla kao paradigma obraćenja.....	7
1.3. KKC o obraćenju.....	9
2. CIJENA JEDNOG OBRAĆENJA	11
2.1. Mohammed.....	12
2.2. Poziv na obraćenje	13
2.3. Nutarnje drame obraćenja	15
2.3.1. Samoća	15
2.3.2. Teškoća opraštanja	17
3. PLODOVI OBRAĆENJA	19
3.1. Život u Duhu	19
3.2. Sloboda u vjeri	21
3.3. Radost trpljenja	22
3.4. Ljepota pravedne duše.....	25
ZAKLJUČAK	27
LITERATURA	30

SAŽETAK

Obraćenje je iskustvo susreta Boga i čovjeka. Bog uvijek prvi inicira taj susret, a čovjek odgovara poslušom vjere. Kroz povijest su nam se nudili razni primjeri ljudi koji su bili spremni Kristu odgovoriti poslušom vjere, poput Abraham, Marija, sv. Pavla, Mohammeda. Vjerovati znači prihvatiti Božju objavu i poziv i u potpunosti se pouzdati u istinu spasenja koju nam je Bog objavio u Isusu Kristu. Ovaj rad želi nam pokazati kako vjera otpočeka označava sigurnost i Božju vjernost. Bog je oduvijek iskazivao vjernost svome narodu i uvijek je otvoren za ljude koji mu se žele vratiti, veseli se tom susretu, ali ga ne sili. Želi da se u slobodi volje i razuma opredijelimo za njega. Da prepustimo sve Njemu, sve naše odnose, opterećenja i boli s kojima se svakodnevnom susrećemo životu i da se pouzdamo kako će On sve izvesti na dobro. Gledati „očima vjere“ znači vidjeti dublji smisao u ljudskoj patnji i problemima svijeta u kojem živimo. Znači pouzdanje u Boga jer On je veći od svih naših problema i boli. Sve se događa u svoje vrijeme i sve je u savršenom smislu. Imati takav način razmišljanja, takav stav prema svim stvarima i događajima s kojima dođemo u susret znači obratiti se. Znači odabrati razumijevanje umjesto ogorčenja, ljubav umjesto mržnje. Preobržava se naša perspektiva i mi ispunjeni darovima Duha Svetoga utječemo i mijenjamo našu stvarnost. Odabiremo se za ljubav, strpljivost, vjeru i nadu i dopuštamo Duhu Svetome da preko nas donosi Duh života svim ljudima i stvarima s kojima dođemo u susret. To je ono na što ovaj rad želi potaknuti. Na iskazivanje posluha Bogu potpunim predanjem osobe, koji nas onda svojom milošću obogaćuje i omogućuje nam da već za zemaljskog života imamo predokus nebeskih dobara.

Ključne riječi: obraćenje, vjera, plodovi Duha, oprost, ljubav

UVOD

Pojam obraćenja provlači se kroz kršćansku povijest od samih početaka. U Staromu zavjetu spominjao se u kontekstu Božjega poziva na obraćenje upućena izraelskomu narodu pa preko Novoga zavjeta, u kojemu obraćenje označava poziv čovjeku da svoj život što više suobliči Kristu. Jedan od najboljih primjera tog suobličavanja života s Kristovim bilo je obraćenje svetoga Pavla, koji je od progonitelja kršćana postao gorljivi propovjednik Evanđelja. Nešto bliže današnjemu vremenu svoje iskustvo donosi nam mladi irački musliman Mohammed, na temelju čije istinite i potresne životne priče *Cijene obraćenja* nastaje ovaj završni rad.

Sv. Pavao i Mohammed samo su neki od primjera preko kojih nam Bog pokazuje tko možemo biti ako vjerujemo, a vjera označava potpuno predanje Božjoj volji u svijetu u kojem je ljudski život svakodnevno opterećen brojnim teškoćama i krhkostima koje mu se nude izvana i lako mogu dovesti do pada u očaj i gubitka one unutarnje ljepote s kojom je čovjek prvobitno stvoren. Brojne od tih poteškoća dolaze i od nas samih, koji često zaokupljeni vlastitim mislima i naporima pokušavamo promijeniti stvarnost u kojoj živimo zaboravljajući kako biti prisutan u trenutku i ono važnije, zaboravljamo da na svom životnom putu nismo prepušteni samima sebi jer čak i kada se osjećamo napuštenima od svojih najbližih, od svoje obitelji, Isus nam pruža uporište i nadu da unatoč svim poteškoćama i nevoljama nećemo biti uništeni.

Obraćenje kreće od Boga, njegovom inicijativom, ali bez čovjekova pristanka Bog ga ne može obratiti. Onaj tko odgovori Njegovu pozivu i prepusti mu se, biva ispunjen i vođen Duhom Svetim koji onda čovjeku pomaže da se bori za istinu, ljubav i dobro u svakome trenutku i sa svim posljedicama koje to nosi sa sobom. Ono znači odricanje od samih sebe, našeg egoističnog „ja“ i potpuno predanje Bogu. Ili kako sv. Pavao piše obraćenje jest „postati živa i transparentna slika živoga Krista“.¹

¹ Mladen Parlov, *Izabrane teme iz teologije duhovnosti*, Crkva u svijetu, Split, 2009.,23.

1. TEOLOŠKI POJAM OBRAĆENJA

1.1. Biblijski pojam obraćenja

U Staromu zavjetu pod pojmom obraćenja u proročkim knjigama spominje se pojam „šubh“, koji s jedne strane znači „obratiti se od“, a misli se od svega onog lošeg i zlog što stoji u suprotnosti s Bogom – grijeha, lažnih idola i lošeg ponašanja, dok s druge strane označava izraz „obratiti se za“, odnosno vratiti se Jahvi, a taj povratak označava potpuno predanje cjelokupnog života Bogu, posebno uključujući i odnose koje pojedinac ima s bližnjima. U Staromu zavjetu Bog poziva izraelski narod na obraćenje. Tu je vidljivo kako se pojam „obraćenja“ ne odnosi samo na pojedinca, već na čitav narod. Bog čitavu zajednicu poziva na spasenje. Šalje mu brojne sluge i proroke, ali ti pozivi naizgled ostaju bez učinka jer narod kao da ne želi obraćenje. „Otvrdnulo mu je srce“; postaje slijep i gluh na Božje riječi. Međutim, Bog ne odustaje od čovjeka i uvijek ga iznova poziva. To je vidljivo i kroz brojne proroke koje šalje narodu. Prorok Jeremija tako ističe da se je „potrebno obratiti, tj. nanovo stvoriti misli i srca“².

Proroci naglašavaju važnost vjere u procesu obraćenja. Kažu kako je za obraćenje potrebno vjerovati Bogu u toj mjeri da smo sposobni napustiti sve i vratiti se na početak – ono izvorno, iskreno i čisto čovjekovo stanje. Stoga obraćenje zahtijeva i oslobađanje od samoga sebe te prepuštanje i predanje Bogu da nas vodi. Potreban je prvotno Božji zahvat, a onda čovjekov odgovor. Prorok Samuel kaže: „Ako se od svega srca vratite Jahvi, uklonite iz svoje sredine tuđe bogove... i upravite srce svoje Jahvi i njemu jedinome služite, tada će vas on izbaviti....“ (usp. 1Sam 7-3). Bog govori i preko Izaije: „Neka bezbožnik put svoj ostavi, a zlikovac naume svoje. Neka se vrati Gospodu koji će mu se smilovati, k Bogu našem jer je velikodušan u praštanju“ (usp Iz 55,7). „Obratite se k meni da se spasite“ (usp Iz 45,22).³

Prihvatanje Božjeg milosrđa traži od nas priznanje naših krivica te priznanje da smo grešni i slabi. Čovjek dok je u životu neće moći izbjeći sve grijeha, ali ako prizna svoje grijeha čovjek pokazuje da djeluje po svojoj savjesti i da je spreman dopustiti Duhu da djeluje kroz njega jer Bog nas ne može spasiti bez nas samih. Obraćenje iziskuje osvještjenje grijeha

² Mladen Parlov, *Izabrane teme iz teologije duhovnosti*, Crkva u svijetu, Split, 2009.,12.

³ Usp. Mladen Parlov, *Izabrane teme iz teologije duhovnosti*, Crkva u svijetu, Split, 2009., 11-12.

kao novi početak u kojem nam Duh Sveti daruje oprostjenje od grijeha i čisti nas od svake nepravde.

U Novomu zavjetu za pojam obraćenja koristi se riječ *metanoein* i *metanoia* (obraćenje) koja se predstavlja kao neizbježna zadaća svakog čovjeka jer „Vrijeme se ispunilo, približilo se kraljevstvo Božje! Obratite se i vjerujte evanđelju!“⁴ Isus poziva da napustimo sve, te da se uzdamo isključivo u Božje milosrđe. On zahtijeva da postanemo poput djece⁵. Time Isus objavljuje Boga na posve nov način, prikazuje ga kao Oca, ali ne samo svoga već svakoga od nas. Isus je spasenje, a naše obraćenje kreće od prihvaćanja Njega kao Spasitelja. To je milost koju Bog nudi preko Isusa, on donosi ono božansko čovjeku, a čovjek onda vjerom i iskrenim djetinjim pouzdanjem u potpunosti se predaje Bogu.

U naučavanju prve Crkve sadržano je da su svi ljudi, neovisno o boji kože, rasi, spolu ili kulturi, pozvani da budu djeca Božja jer Božja ljubav i milost obuhvaćaju sve. Kasnije se pojam obraćenja sveo na moralno pokajanje odnosno pokoru, koja zahtijeva određene pokorničke čine. Prema Svetom Pismu čovjek postaje spašen krštenjem, ali to ne znači da ne treba raditi na svojem posvećenju. Ljudi su pozvani svojim životom i dalje ostvarivati *metanoie* novoga saveza, a to uključuje i čovjekov napor da se svakodnevno suobličava Kristu, svojim mislima, djelovanjem i riječima.⁶

1.2. Obraćenje sv. Pavla kao paradigma obraćenja

Neizostavno je prilikom obrade ovakve teme spomenuti jedno od najznačajnijih iskustava obraćenja u kršćanskoj povijesti, a to je obraćenje sv. Pavla, koji je od progonitelja kršćana postao najgorljiviji propovjednik Evanđelja. Presudan trenutak njegova života, ali i života čitave Crkve, bio je događaj pred Damaskom, gdje se dogodio preokret čitave njegove perspektive.

Ono što nas može lako odvratiti od same biti teksta jest zanesenost navedenim izrazima: glas koji zove, svjetlost s neba, pad na zemlju i sl. Ta svjetlost koja se pojavljuje, predstavlja Uskrslog, pojavljuje se kao snažno svjetlo koje osljepljuje i čovjek je napokon

⁴ Mk 1: 14-15

⁵ Usp. Mk 10,14

⁶ Usp. Mladen Parlov, *Izabrane teme iz teologije duhovnosti*, Crkva u svijetu, Split, 2009., 13-17.

sposoban vidjeti nekim drugim očima, progledati negdje u dubinama svojega bića. Događa se preokret u njegovu životu i načinu razmišljanja, a svu onu unutarnju sljepoću koju je nosio unutar sebe, Bog otklanja svojom svjetlošću i omogućuje mu da progleda, da upozna istinu.

Pavao odbacuje sve ono što mu je dotad predstavljalo ideale i smisao u životu. Govori Kristu „Da“ i u krštenju – za koje se prije koristio i naziv prosvjetljenje – i on biva izliječen i napokon „vidi“. U događaju pred Damaskom vidljivo je da Pavao kasnije nema sumnje jer je iskustvo tog susreta bilo izrazito snažno, iako sam Pavao kroz svoje poslanice taj događaj nikada ne tumači kao obraćenje.

Iskustvo iz Damaska ima povijesno-spasenjsku važnost, nije samo Pavlovo osobno iskustvo. Bog mu se objavio, izabrao ga još u majčinoj utrobi i pozvao da bude „apostolom pogana“, a takav poziv je temelj iskustva obraćenja i vodi do korjenite preobrazbe Pavlova života. Iskustvo je objavu uskrslog Krista i to ga dovodi do promjene načina življenja. Umrlo je njegovo staro „ja“ s umrlim Kristom, ali rodilo se novo „ja“ s uskrsnim Kristom. Sve ono što mu je dotad predstavljalo ideale i razlog življenja „umire“, a jedino važno i sigurno u njegovu životu postaje Krist. U Evanđelju koje naviješta očituje se Božja spasiteljska snaga i pravednost i naglašava kako je razdoblje eshatona već započelo. Židovsko eshatološko iščekivanje kod Pavla je već sadašnje iskustvo, koje je započelo Kristovim uskrsnućem. Upravo po Kristovoj smrti i uskrsnuću Pavao je uvjeren da Bog spašava sve, a njemu je povjeren eshatološki Božji zahvat, a dionicima spasenja postaju svi oni koji su se spremni sjediniti s Kristom u vjeri.⁷

Kako je prethodno spomenuto, iskustvo Damaska provlači se kroz čitavu povijest, ono je iskustvo svakoga od nas jer svi mi na neki način proživljavamo događaj Damaska, obraćenje i put do Boga.⁸ Iz njegove promjene možemo mnogo naučiti. Možemo naučiti da Bog spašava baš svakoga, premda je često teško shvatiti zašto i kako Bog spašava jednog progonitelja svojih sljedbenika, čovjeka koji ubija nevinnu djecu i žene. Na isti način djeluje i danas, spašava suvremene Pavle, zločince i teroriste čija djela protiv čovječanstva smatramo neoprostivima. Oni možda nisu vrijedni Božjeg spasenja u našim očima, ali su Božja milost i ljubav veći od toga. Božje milosrđe veće je od jednog zločinca i religioznog ekstremista. Ono obuhvaća u potpunosti i duša biva spašena.

⁷Usp. Marinko Vidović, *Pavao i njegova misao*, Crkva u svijetu, Split, 2010., 94-100.

⁸Usp. <https://laudato.hr/Novosti/Svijet/Obracenje-sv--Pavla-%E2%80%93-najznacajnije-obracenje-u-po.aspx> (1.rujna 2021.)

Svojim iskustvom sv. Pavao nam pokazuje da se jest moguće u potpunosti predati Bogu: „Ta meni je živjeti Krist, a umrijeti dobitak! A ako mi živjeti u tijelu omogućuje plodno djelovanje, što da odaberem? Ne znam! Pritiješnjen sam od ovoga dvoga: želja mi je otići i s Kristom biti jer to je mnogo, mnogo bolje; ali ostati u tijelu potrebnije je poradi vas.“⁹

Svaki čovjek unutar sebe nosi čežnju za onim božanskim i besmrtnim, ali ljudska nesavršenost i brojne poteškoće na životnom putu vode čovjeka do usporavanja procesa vlastitog ostvarivanja. Čovjek se za vrijeme čitavog života nalazi u procesu sazrijevanja i ostvarivanja vlastitih potencijala, a za kršćane krajnji cilj te savršenosti jest Isus Krist ili kako sv. Pavao piše cilj je stići „do mjere uzrasta punine Kristove“¹⁰

Svaki čovjek na neki način proživljava obraćenje. Kod nekih ljudi ono je možda izraženije dok kod drugih možda i nije toliko vidljivo, ali postoji. Događa se u svakome od nas. Ono je Bog koji nas baš kao što je Pavla oborio s konja i nas obora s naših svjetonazora i uvjerenja. U trenutku kada mislimo da umiremo, događa se naš Damask i mi upravo poput Pavla počinjemo živjeti.¹¹

1.3. KKC o obraćenju

Obraćenje uključuje promjenu misli, osjećaja i volje, ali prije svega zahtijeva naš odgovor Bogu. Vjerom čovjek u potpunosti predaje svoju volju i razum Bogu, a upravo taj čovjekov odgovor Bogu Sveto Pismo naziva „poslušnošću vjere“. Sveto Pismo polazi od Abrahamove vjere kao prvog dokaza opravdanja po vjeri. On je uzor opravdanja po vjeri, a ne po Zakonu jer je po njoj stupio u odnos s Bogom, a ne vršeci Zakon. Vjera je temelj spasenja, a pravi Abrahamovi sinovi možemo biti jedino po vjeri. Nemoguće je vjerovati bez nutarnje pomoći Duha Svetoga i bez milosti. U činu vjere ljudski razum i volja sudjeluju s božanskom milošću. Međutim, da bi odgovor bio ljudski čovjek mora Bogu dragovoljno odgovoriti. Nikoga se ne smije prisiliti na nešto protiv njegove volje. Bog poziva svakog čovjeka da služi u duhu i istini, a to uključuje slobodu, a ne silu. To se najbolje pokazalo u Isusu Kristu. On nas poziva da svjedočimo u istini, poziva nas na vjeru i obraćenje, ali u slobodi, ne sili. Krist nam je već dao svjedočanstvo za istinu, a povjerovati u njega nužno je da bismo se spasili.

⁹ Fil 1, 21-24

¹⁰ Ef 4,13

¹¹Usp. <https://laudato.hr/Novosti/Svijet/Obracenje-sv--Pavla-%E2%80%93-najznacajnije-obracenje-u-po.aspx> (1.rujna 2021.)

Bez vjere ne možemo prispjeti zajedništvu, a ona nam nudi mogućnost da već sadašnjim življenjem nje imamo preodsjet nebeskih dobara. Živimo kao da već posjedujemo obećana dobra koja očekujemo i koja ćemo po vjeri uživati. Vjera često može biti stavljena na kušnju jer iskustva boli, patnje i zla lako mogu uzdrmati našu vjeru. Zato se u takvim trenucima trebamo okrenuti čvrstim svjedocima vjere poput Abrahama i Djevice Marije, koji nas uče govoru vjere i uvode nas u razumijevanje životnih situacija.¹²

„Vjerovati“ je također crkveni čin. Iako ona znači slobodan čovjekov odgovor na Božji poziv, nije osamljen čin. Čovjek je društveno biće. On se u društvu kreće, raste i sazrijeva. Kroz zajednicu čovjek prima i prenosi znanja, isto je i s vjerom. Kroz susrete s drugima prima i prenosi vjeru. Ljubav koju osjeća prema Kristu tjera ga govori o svojoj vjeri, da je donosi drugima. Na taj način Crkva se gradi i raste. Čuva svoju vjeru i od naraštaja do naraštaja prenosi isповijest apostolske vjere. Iako u svijetu postoje različiti jezici sadržaj predaje je isti za sve. Istinit je, pouzdan i cijelom svijetu pokazuje jedan put spasenja, a to je spasenje u Isusu Kristu. Njegovim uskrsućem otvorena su vrata svima, po njemu se svatko tko povjeruje u njega može spasiti i stoga je potrebno da taj poklad vjere, koji smo od Crkve primili, da ga brižno čuvamo i neprestano pomlađujemo.¹³

¹² Usp. HBK, *Katekizam Katoličke Crkve*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1994.,54.-61.

¹³Usp. Isto 61.-62.

2. CIJENA JEDNOG OBRAĆENJA

Cijena obraćenja istinita je i potresna priča mladog iračkog muslimana Mohammeda al-Moussaouia, a započinje tijekom služenja vojnog roka u Iraku, gdje upoznaje kršćanina Massouda koji mu postaje cimer. S vremenom ga Mohammed želi preobratiti na islam, ne shvaćajući da je zapravo on taj koji će se obratiti. Što više vremena provodi sa svojim cimerom to ga sve više njegovo ponašanje i karakter zadivljuju. Iz nekog čudnog razloga njegova ga vjera privlači i on sve više želi upoznati „tog Isusa“.

Njegova promjena počinje snom u kojemu ga nepoznati čovjek poziva na drugu stranu potoka. Mohammed odlučuje čitati evanđelja i ozbiljno razmišlja o prelasku na kršćanstvo, međutim, sama pomisao prelaska na drugu vjeru zvuči mu suludo, a za njegovu obitelj to je nezamislivo. Iako on shvaća da je njegova vjera samo formalna jer njegova obitelj uživa ugledni plemićki položaj i stoga u javnosti moraju ostavljati dojam pobožne obitelji, shvaća da bi promjena vjere za njega značila smrt. Ne želeći se suprotstaviti svojoj obitelji, on jedno vrijeme živi po njihovim pravilima, ženi se i rađa mu se sin, ali svakog dana sve više osjeća da zataškava svoju vjeru i da joj nije dosljedan.

Nakon određenog vremena, njegova ga obitelj otkriva i čini sve što je moguće da ga natjera da se odrekne vjere u Krista. Zatvaraju ga u zatvor i muče. Osuđen je na samoću i bol, ali ni u najtežim trenucima svog života ne odustaje od svoje vjere, već naprotiv, ona postaje još jača jer Mohammed shvaća da nije sam, zna da ovo što on prolazi, Krist je već prošao i sama ta pomisao da je netko uz njega, da ga netko osjeća, daje mu snagu. Nakon zastrašivanja zatvorom, pušten je na slobodu i nastavlja uobičajenim životom, ali duhom ne odustaje od svoje vjere već kriomice odlazi na misu i uz pomoć prijatelja svećenika uspijeva zajedno sa svojom obitelji pobjeći van zemlje. Međutim, ni tu ne biva pušten od svoje obitelji, otimaju ga, ozljeđuju i ostavljaju da umre. Na koncu, uspijeva preživjeti i pobjeći u Francusku, gdje napokon ima priliku živjeti svoju vjeru bez straha.¹⁴

Mohammedov put obraćenja, baš poput Kristova i Pavlova, pokazuje nam da put kojim su odlučili hoditi nije lagan put jer nosi sa sobom bol i patnju, ali je put koji vrijedi i koji vodi do cilja. „A cilj kršćanske duhovnosti jest nadnaravni, duhovni život. Taj duhovni

¹⁴Usp. Joseph Fabelle, *Cijena obraćenja*: ispovijest bivšeg muslimana koji je žrtvovao sve kako bi slijedio Krista, Verbum, Split, 2015.,19-31.

život svoj početak ima u sakramentu krštenja. Središte kršćanskog života je u Isusu i svatko je pozvan stupiti na put nasljedovanja Krista, a to znači dopustiti mu da djeluje kroz nas, da Njegova poruka prodire kroz, prožima nas i dolazi do našeg srca jer jedino u susretu s njim mi možemo ispravno gledati, jedino srcem možemo vidjeti Boga¹⁵.

2.1. Mohammed

Obraćanje kreće od čovjekove slobode opredjeljenja, ali ono prvotno započinje Božjom inicijativom. Događa se u čovjeku, ali kao odgovor na Božju poruku sadržanu u Evanđeljima. Baš kao što sv. Pavao kaže u Rim 10, 13-15 „kako će ljudi povjerovati u onoga u koga nisu čuli, kako će povjerovati bez propovjednika“. Potrebno je prvo da čuju poruku evanđelja i da povjeruju. Potreban je propovjednik, a da bi on došao Bog ga treba poslati. U slučaju Mohammeda al-Moussaouia propovjednik postaje njegov cimer. Mohammeda zadivljuje cimerova rijetka i mirna sigurnost koju mu daju njegove godine i kultura. Privlači ga njegova vjera i lik „tog Isusa Krista“, iako Massoud ne govori puno o svojoj osobnoj vjeri niti o kršćanskom životu. Bez ikakva napora, samim načinom življenja svoje vjere utječe na Mohammeda, koji za razliku od njega svoju vjeru prakticira formalno – on moli, ali ne razumije ono što moli. Njegova molitva ne dolazi iz srca. Čitajući Kuran uviđa da su stihovi kojima je pisan teški i komlicirani, ali ne osjeća da je to u skladu s onim što on duboko u sebi vjeruje, a to je zakon ljubavi.

Njegova vjera je poljuljana, sve ono što je dosada vjerovao pada u vodu. Postaje mu jasno da je sve ove godine živio i prihvaćao segregaciju koje nije bio svjestan. Polako se ruše temelji svetih sadržaja islama koji su mu davali sigurnost u vjeri i postaje svjestan da ne pronalazi ništa uvjerljivo što bi mu pružilo oslonac u vjeri. Razočaran je. Ono sve u što je dosad vjerovao, što je smatrao svojim, sad mu zvuči nepoznato i strano i jedino što želi jest uvjeriti i svog prijatelja da je i njegova religija obična tlapnja.¹⁶ Vjeronanje u Kuran svelo se na ništavilo, a kršćanstvo doživljava još niže od toga. U sebi osjeća razočarenje i to vidi svuda oko sebe, kao i osoba koja u sebi nema vjere – sve oko sebe doživljava nevjerom i nije u mogućnosti drugome dati ono što nema unutar sebe. Mohammed negativno razmišlja, ne vidi

¹⁵ Usp. Mladen Parlov, *Izabrane teme iz teologije duhovnosti*, Crkva u svijetu, Split, 2009., 144.

¹⁶ Usp. Joseph Fadelle, *Cijena obraćenja: ispovijest bivšeg muslimana koji je žrtvovao sve kako bi slijedio Krista*, Verbum, Split, 2015., 29.

dobro i čini se da pada u očaj i razočarenje, dok istovremeno kao da duboko iz njega progovara težnja za božanskim i tu se ogleda podvojenost. Podvojenost u načinu razmišljanja koja se onda odražava na njegovu stvarnost i on se odjednom nalazi na raskrižju između „Kurana“ i „Biblije“. Naravno, Kuran ovdje ne predstavlja nešto manjkavo, ali je prožeto simbolikom svega onoga što predstavlja moć i snagu, svega onoga što nam je zakonom propisano, dok Biblija, odnosno Krist, ide iznad zakona i objavljuje čovjeku svoj zakon, a to je zakon ljubavi koji se nalazi u svakom ljudskom srcu. Mohammed osjeća ljubav u srcu, poznaje taj zakon, ali zaslijepljen je svim normama i odredbama kojima su ga njegova vjera i zakon učili. Zaslijepljen je onim izvanjskim i ne vidi dobro, ali težnja za onim tajanstvenim i nepoznatim jača je od toga i nadilazi ga.

Obraćanje zahtijeva promjenu stava, takav način razmišljanja da s čime god budemo suočeni na životnom putu, uz Njegovu pomoć možemo sve nadvladati. To je onaj odabir za koji se odlučuje Mohammed, odabir za Isusa Krista. To podrazumijeva strpljenje, u trenutku kada bi trebao biti ljut, ali i razumijevanje, kada imaš sve razloge da ne razumiješ drugoga i ljubav, kada ti drugi daje sve razloge da mrziš. To je poruka koju nam Isus nudi u evanđelju, a da bi ta poruka došla do čovjeka on prvotno mora čitati evanđelje, ali ne površno nego s razumijevanjem i življenjem onoga što čita.

Otuda kreće promjena jer osoba koja nema u sebi vjere ne može ni drugome donijeti vjeru. Možemo dati drugima ono što imamo u sebi. Vjerniku bez iskustva vjere, teško je posvjedočiti vjeru. Apostoli Petar i Pavao bili su ljudi baš poput nas, baš poput Mohammeda. Formalni vjernici bez iskustva, koji su odbijali Krista. Ali Krist nije odbacio njih već naprotiv, ljubeći ih i prihvaćajući takve kakvi jesu, pokazao im je tko zapravo jesu i tko mogu biti. Od ubojice i nevjernika postali su ljudi ljubavi.

2.2. Poziv na obraćenje

Život sv. Pavla nailazi na obraćenje točno u trenutku kada on proživljava ono najgore ljudsko iskustvo, a to je iskustvo ubojice i progonitelja kršćana, tako i Mohammed, točno u trenutku kada osjeća one najgore emocije, prijezir i sumnju u sve što vjeruje, doživljava obraćenje. Točno u trenutku njegove „noći vjere“, pokazuje mu se svjetlo. „Sanja čovjeka koji ga poziva na drugu stranu potoka i koji mu svojim pogledom ulijeva neobičnu sigurnost. On

mu govori: „Da bi prešao ovaj potok, moraš jesti kruh života.“¹⁷ Čitajući evanđelja saznaje da se „kruh života“ odnosi na Isusa. „Ja sam kruh života. Tko dolazi k meni, neće ogladnjati; tko vjeruje u mene neće ožednjati nikada.“¹⁸ Zaprepašten je. Najednom osjeća jednu toplinu unutar sebe, glad prema onome što čita i kao da riječi iz evanđelja postaju njegova hrana koje se ne može zasititi. „Zamišljam nešto slično kada se netko odjednom zaljubi, no ovo je puno više od toga!“¹⁹ Odjednom taj poziv postaje njegov život²⁰. Naizgled pomalo sumnjivo, kako je Mohammed tako brzo povjerovao i ostavio svoju vjeru, ali možda on zapravo nikada nije imao problema s vjerom. On je taj poziv otpočetak imao u sebi. Krist ga je svojim uskrsnućem upisao u srce svakoga čovjeka, pitanje je samo tko ga je spreman čuti. Poistovjećujući se s ovozemnim stvarima lako to zaboravljamo.

Mohammed je povjerovao prirodno i spontano poput djeteta i ništa ga više nije moglo udaljiti od Krista. Promijenio je pogled na svijet i prema svima se počeo odnositi s ljubavlju i poštovanjem, ni ne shvaćajući ozbiljnost situacije i činjenicu da bi upravo njegovi najbliži mogli biti oni koji će mu donijeti kraj. U islamu je promjena vjere zločin, ali zatajivanjem svoje vjere čini zločin prema samomu sebi jer se ne osjeća odanim svojoj vjeri. Nalazi se između dvije vatre, ali odlučuje slijediti savjete prijatelja kršćanina i prepustiti se vodstvu Duha Svetoga. Nakon što je završio vojni rok i vratio se svojoj obitelji, Mohammed osjeća da vodi dvostruki život, a kako tjedni prolaze, postaje sve nepodnošljivije. Spreman je na sve da bi postao kršćanin, ali nije spreman na činjenicu da mora skrivati svoje najdublje osjećaje jer kršćanstvo nije angažman, ono je život. Mohammed se sada susreće s novim problemom, osjeća se napuštenim i shvaća da to sada znači da će se sam morati suočiti s obiteljskom i društvenom sredinom. Obraćanje zahtijeva vjeru. Pouzdanje u Božju pomoć čak i onda kada izgleda da nema nikakve pomoći.

Vjerovati znači predati se Bogu u potpunosti, ostaviti sve i poći za njim, čak iako to znači udaljavanje od obitelji i napuštanje svega onoga što smo držali vlastitim. Vjera se ne ograničava materijalnim i zemaljskim odnosima, nego ide iznad toga. U trenutku kada Isusov život doživljava lom i kada proživljava one najgore ljudske osjećaje, boli ga, pati i umire na križu, zapravo se događa paradoks – On smrću počinje živjeti i ne samo to, daje život svakome od nas. Ludošću križa nam pokazuje koliko je jak upravo onda kada je slab i da

¹⁷ Usp. Joseph Fabelle, *Cijena obraćenja*: ispovijest bivšeg muslimana koji je žrtvovao sve kako bi slijedio Krista, Verbum, Split, 2015., str. 36.

¹⁸ Iv, 6,35

¹⁹ Usp. Isto, str. 38.

²⁰Usp. Isto, str. 35-38.

nema veće ljubavi od one kada položiš svoj život za bližnjega. Kako shvatiti sve loše stvari koje nam se događaju, kako se nositi s teškim životnim situacijama?! Ponekad stvari nisu onakve kakvima ih mi vidimo. Ono što nam izaziva bol, što nas opterećuje, možda su baš ti trenutci ono što je najdragocjenije. Isus je rekao da „sve ima svoje vrijeme. Svaka stvar ima svoje vrijeme pod nebom.“²¹. Takvi nas trenutci uče vjeri. Oni su potrebni za duhovni rast. Jer vjera znači pouzdanje da Bog zna što radi, čak i onda kada u događajima oko nas vidimo samo zlo. Teško je razumjeti našom ograničenom ljudskom logikom, ali vjera nam pomaže da idemo dalje od toga, da ne ograničavamo Boga našim umom nego da vjerujemo u njegovu apsolutnu slobodu i pravednost i vjerujemo da On za sve ima razlog.

2.3. Nutarnje drame obraćenja

2.3.1. Samoća

Mohammed nakon određenog vremena od strane svoje obitelji biva prisiljen na ženidbu, a to mu sada donosi još veću muku jer će mu bračni život predstavljati problem kada želi čitati Bibliju i kada pokušava otići u crkvu. Toliko je ljudi oko njega, a osjeća se kao da je sam na svijetu. Međutim, ne odustaje. Želja za Kristom jača je od boli i sva odbijanja i proganjanja samo jačaju njegovu vjeru. Nedugo nakon, njegova žena otkriva da je on odbacio svoju vjeru i da se smatra kršćaninom te ga napušta. Postaje mu jasno da bi to mogao biti njegov kraj, ali mu tada ona ipak iskaže ljubav i primi ga k sebi a da njihove obitelji ništa ne znaju. Odluči biti uz njega i prihvatiti kršćanstvo. Mohammed ubrzo biva otkriven i zatvoren u zatvor. Tako počinje njegova „kalvarija“, muče ga i tuku, pokušavaju ga natjerati da se vrati islamu, ali bez uspjeha. Iako mu je tijelo na izmaku, duh ostaje čvrst. Osjeća da, unatoč tome što je odbačen od svoje obitelji i bližnjih, nije sam. Osjeća da je Krist s njim i da ga razumije jer je on to već prošao. Osjeća snagu unutar sebe za koju nije ni znao da postoji. Tu dolazimo do činjenice da nitko ne može služiti po svojoj naravi već tu snagu primamo od Krista. On nas poziva i pokazuje da ono što mi prolazimo on je već prošao i da nismo sami. „Čovjek iako je dio društvene zajednice i ima potrebu pripadati njoj on ne može znati da joj pripada dok ne iskusi

²¹ Prop 3,1

svijest o vlastitoj subjektivnosti i jedinstvenosti. Tek svjestan svoje različitosti i identiteta u odnosu s drugima može ići u susret gradnji zajedništva s drugima.²²

Život u samoći može biti opasan jer mnogi ljudi nisu naučili živjeti sami sa sobom. U samoći čovjek ulazi u intiman odnos s Bogom. Prestaju riječi i buka svijeta i nastupa tišina. U tišini pronalazimo istinu i dolazimo do Boga. Međutim, ona fizička samoća može postati pogubna, ako čovjek nema Boga unutar sebe jer čovjek koji zna da je Bog uvijek uz njega nadvladat će i onu fizičku samoću. Sve na ovom svijetu što posjedujemo darovano nam je od Boga, pa tako i naša obitelj, prijatelji i svi međuljudski odnosi. Problem nastaje kada se čovjek poistovjeti sa svime i kada misli da će zauvijek posjedovati neka materijalna dobra ili da će živjeti vječno. Mohammedova obitelj kao da je s vremenom zaboravila na one istinske vrijednosti i previše se zaokupirala onim prolaznim stvarima. Navezala se na zemaljski zakon i odrebe, a sve pod krinkom da je takav zakon Božji. Uživali su lagodan život i upravo zbog toga potisnuli negdje u sebi onu božansku težnju u čovjeku koja ide prema beskonačnom. Potisnuli su je i željeli su od Mohammeda da je i on potisne, nisu mogli podnijeti da on postaje ono što oni duboko u sebi vjeruju, ali su zaboravili. Plašili su se tišine. Plašili su se svega onoga što im ona nosi jer su ih kultura i zakon učili o Bogu koji je Moćni, Nepobjedivi, Nedostupni i sl. Sve one nježne i dobre kvalitete koje posjeduje svako ljudsko biće, shvatili su kao slabost, ne znajući zapravo da su upravo te vrijednosti hrabrost u svijetu. Isus nam pokazuje da se vrijedi žrtvovati za sve ono što je dobro. Trebamo samo pronaći takve stvari u životu. Za Mohammeda je to bilo kršćanstvo. Svojim primjerom je pokazao da vrijedi ići do kraja. Istina, i on je bio pun sumnje, osjećao se napušteno, ali nije gubio nadu, čežnja za Isusom je svakim danom bila sve veća. Iskrada se iz kuće i ide od crkve do crkve u nadi da će mu pružiti krštenje, ali bezuspješno. Za crkvu je to prevelik rizik. „Ne dolazi u obzir da se žrtvuje cijelo stado da bi se spasila samo jedna ovca...“²³ Takve ga riječi frustriraju i on se počinje pitati je li to s Kristove strane, jer on koji ima toliko hrabrosti, spreman je na sve za Krista, a crkva nema hrabrosti primiti njega takvoga kakav jest. „Samoća je iskustvo koje vodi prema drugoj osobi. U onom trenutku u kojem biva podijeljena s drugom osobom, ona počinje nestajati, no ne doživljava i svoj potpuni smiraj, nego ostaje prisutna kao manifestacija nostalgije za Trojedinim Bogom, na čiju je sliku čovjek stvoren i u kojem će

²² Usp, M. Vidović, Za slobodu nas Krist oslobodi «(Gal 5, 1)–Poimanje slobode u Poslanici Galaćanima (I.: Sintagma u povijesnom kontekstu poslanice i kristološke vjere), Nova prisutnost : časopis za intelektualna i duhovna pitanja, Vol. XVIII No. 1, 2020., 115-127.

²³ Joseph Fabelle, *Cijena obraćenja: ispovijest bivšeg muslimana koji je žrtvovao sve kako bi slijedio Krista*, Verbum, Split, 2015., 68.

naći konačno ispunjenje vlastitoga bića. Samoća je preduvjet susreta i izraz ljudske gladi za Transcedencijom.“²⁴

2.3.2. Teškoća opraštanja

Sve ono što znamo o Bogu izrečeno nam je u Isusu Kristu. Po njemu upoznajemo Boga i jedino po njemu možemo do Boga. Apostol Filip kaže: „Gospodine pokaži nam Oca i dosta nam je.“ A Isus njemu na to odgovara: „Filipe, toliko sam vremena s vama i još me ne poznaješ. Tko je vidio mene, vidio je i Oca“²⁵. Isus pokazuje da je on došao vršiti volju Očevu i da je došao zbog grešnika, a ne pravednika. Pojašnjava učenicima Božji stav o grešniku kroz priču o rasipnom sinu.

Grijeh označava sve ono što unosi razdor i što udaljava čovjeka od Boga. Sin pokazuje pohlepu, draža mu je baština nego otac, otuđen je od oca i odlazi iz očinske kuće. Međutim zbog svoje rasipnosti brzo ostaje bez prihoda i suočen je s poteškoćama svijeta. Život mu postaje noćna mora i u njemu više nema radosti. I ovdje je vidljivo kako se upravo u trenutku kada mislimo da smo mrtvi događa preokret. Događa se obraćenje. Ta nesreća, osjećaj samoće i otuđenosti potiču ga na povratak kući. Želi se vratiti, ali još uvijek iz krivih razloga. Još uvijek na pameti ima očev novac i blagodati koje mu taj novac nudi. Međutim, otac čeka sina, zna da će se vratiti i nudi mu oprost. Za njega je najvažniji sinovljev siguran povratak kući što aludira na neograničenu Božju ljubav i oprost koje nam uvijek nudi.

Mohammed do daljnega kao glavnog krivca svih zala koja su ga snašla okrivljava svoju obitelj. Shvaća koliku to ogorčenost izaziva u njemu i koliko mu je teško boriti se protiv te ogorčenosti, ali zna da to nije kršćanski. Da nije bilo njegova boravka u zatvoru, koji mu je pomogao da razmišlja o sebi i svojoj agresivnosti, sigurno bi reagirao drukčije na ponašanje svoje obitelji. Kaže kako bi zasigurno nasilno reagirao, bio ih je spreman ubiti, međutim zahvaljujući boravku u zatvoru, u molitvi i razmišljanju shvatio je da to nije kršćanski. Bori se sam sa sobom, a najteže od svega jest pružiti neprijatelju ljubav. Najteža zadaća, koju Krist od njega traži; ljubav prema neprijateljima. Činjenica da još osjeća mržnju uzrokuje u njemu

²⁴ <https://hrcak.srce.hr/37757> (1.rujna 2021.)

²⁵ Iv 14,8-9

patnju. To je trn u njegovoj vjeri i zbog toga treba raditi na tome da iščupa taj trn, a to će postići onim najtežim korakom, a to je borba protiv samoga sebe.

Ako prisposobu o izgubljenom sinu usporedimo s obiteljskom pričom Mohammeda vidimo da njegov otac ima u potpunosti drukčiji stav. Previše zaokupljeni društvenim normama i fokusirani na slovo zakona nisu prihvatili sinov „povratak“, već upravo suprotno, okreću mu leđa. Vlastita obitelj ga počinje progoniti i želi ga ubiti. Pitanje je što učiniti u ovakvim teškim životnim situacijama i kako oprostiti obitelji koja želi tvoju smrt? Kršćanstvo nudi odgovor, a to je oprost. Oprost koji milosrdni Otac nudi rasipnom sinu. Taj oprost je bezuvjetan jer u njemu postoji ogromna ljubav prema sinu i želja da mu se oprost. Njemu je bitan „povratak“. Mohammed shvaća da nauk kršćanstva to zahtijeva od njega, shvaća da se u tome pokazuje veličina kršćanina, ali on isto tako zna da nije spreman. Dugo vremena nije spreman oprostiti svojoj obitelji jer to nije nimalo lagano. Oni su ti koji su mu nanijeli toliko boli i patnje. Oni su ti koji su ga odveli u „smrt“ i sada on treba biti kao Otac koji raširenih ruku radosno prima sina u zagrljaj.

Veličina dobrote i ljubavi našega Gospodina prema grešnicima, vidljivi su iz ove iznimne prisposobe koja daje primjer kako trebamo ljubiti druge – kao što je On nas ljubio.

U Mohammedovu primjeru vidimo da običnom čovjeku življenje kršćanskih vrednota u određenim situacijama može biti izrazito teško. Ipak smo mi samo ljudska bića i ponekad nije lako oprostiti i izvući nešto dobro iz događaja koji donose samo zlo i ništa drugo. Doima se nemogućim da djela Mohammedove obitelji u pozadini imaju neko dobro. Njemu je to neshvatljivo i proći će dosta vremena da oprost svojoj obitelji. Ali to jest moguće. Strpljenje koje mu je Bog darovao Mohammed je došao do trenutka kada može oprost svojoj obitelji. Kada gleda Božjim očima, očima ljubavi, a ne povrede. Mohammedova obitelj bila je njegov „događaj Damaska“. Ona je bila ono što ga je odvelo u smrt i na koncu dovelo do uskrsnuća. Tada mu to nije bilo shvatljivo, ali kasnije shvaća da je to bilo nužno za njegov duhovni rast. Tada je gledao ljudskim očima i nije mogao oprostiti, a sada gleda očima Božjim i oprašta u srcu svojoj obitelji. Moći oprostiti velika je sposobnost jer oprost briše sve one povrede i loše stvari koje je grijeh stvorio. A da bi se moglo oprostiti potrebno je iskreno pokajanje, potrebno se susresti s Bogom i pomiriti s Bogom, a ta pomirdba događa se u sakramentu ispovijedi.

3. PLODOVI OBRAĆENJA

Kada se čovjek obrati, događa se velika promjena u njegovom životu. Duh Sveti zahvaća čitavo njegovo biće, preobražava ga i oslobađa od ropstva grijeha te mu omogućava da živi novim životom, koji se suobličava Kristovom životu. Taj novi život omogućuje da ljudi po uzoru na Krista žive novi životni dinamizam, zakon ljubavi, koji se temelji na nadvladavanju ega i darivanju ljubavi svakom čovjeku s kojim dođu u susret. Novi čovjek u stanju je ispravno vrednovati događaje i na sve gleda rasvijetljen Duhom Svetim, događa se prijelaz od tjelesnog na duhovno biće. Duh čovjeka osposobljuje da Boga i bližnje ljubi po primjeru Isusa Krista. Kada je čovjek obdaren plodovima Duha, on je sposoban promatrati stvarnost očima vjere, ide dalje, pouzda se u Boga i prepušta Njegovom vodstvu. Živi po Duhu, unosi život u ono što radi i u stvari s kojima dolazi u susret. Duh Sveti ulijeva u njega krepost jakosti koja mu pomaže svladati životne poteškoće. Pokušava se pronaći smisao boli i patnje, ali isto tako pronalazi se radost u trpljenju, koje krije dublji smisao. Posljedice obraćenja su sazrijevanje ljudske osobe u ljubavi i ostalim krepostima koje po vjeri čovjeka vode do Boga pouzdavajući se u božanski spasenjski naum.

3.1. Život u Duhu

U srcu svakog čovjeka utkana je težnja za srećom koja se oslobađa svega onoga što bi moglo ugroziti tu sreću. Međutim, na tom čovjekovom putu traženja vlastite sreće, ljudske emocije mogu lako varirati jer ako tu sreću povežemo s nečim izvanjskim ili nečim materijalnim, izgubivši takvo što lako bismo mogli izgubiti i samu sreću. Sreća je Duh života. Duh koji se otpočeka očituje u Sv. Pismu, a u Isusu Kristu on se očituje kao izvor života. Sve ono što je ispunjeno Duhom ispunjeno je i životom. Ako radost nosimo u srcu, onda njome i zračimo izvana. Isus nam svojim primjerom pokazuje kako je njegov život otpočeka prožet Duhom, i snagom toga Duha On ima moć oslobađati i ozdravljati ljude. „Duh Gospodnji na meni je jer me pomaza“²⁶.

²⁶ Lk 4,14

Isus nas svojim primjerom i iskustvom života poziva da i mi budemo ispunjeni Duhom jer Duh je život. Duh postaje ono što oživljava i ozdravlja čovjeka i nudi mu radost u svijetu koji je pun boli, svakodnevnih borbi i opterećenosti. I premda čovjek jest otkupljen, ne smijemo zaboraviti kako je on i dalje ljudsko biće koje na životnom putu proživljava napetosti, boli i unutarnje borbe, što je posve normalno za naše ljudsko iskustvo, ali problem nastaje kada se čovjek ograniči samo na ono tjelesno i zemaljsko i postaje zatvoren da primi sva ona božanska dobra koja mu Bog nudi.²⁷

Kao što sv. Pavao iznosi u poslanici Rimljanima: „Oni koji žive po tijelu, teže za onim što je tjelesno; a koji po Duhu, za onim što je Duhovno; težnja je tijela protivna Bogu; zakonu se Božjem ne podvrgava, a i ne može. Oni pak koji su u tijelu ne mogu se Bogu svidjeti“²⁸. Tjelesno nije ono što je nužno loše, ali ako se baziramo samo na tjelesno ostajemo zatvoreni za sve ono lijepo što nam se nudi duhovnim životom. Jer ako živimo samo tjelesnu stvarnost naša radost će varirati od situacije do situacije, bit će promjenjiva baš kao što su promjenjive i prolazne stvari u svijetu, ali ako naše misli i djelovanje usmjerimo prema onoj duhovnoj stvarnosti, ulazimo dublje u Božji poziv i naša radost postaje ukorijenjena, postaje nešto što nosimo sigurno u sebi i donosimo je svemu s čime dođemo u susret. To postaje naš najdublji poziv – u svakom trenutku biti spremni pružiti one istinske vrijednosti: ljubav, mir, radost i nadu, svakom biću i svaku situaciju pokušavati gledati očima vjere. To je poslanje, a ono uključuje angažman, uključuje dinamičnost. Duh Sveti ulijeva čovjeku kreposti koje mu daju snagu, jakost i postojanost. Te kreposti vode do preobrazbe života. Čovjek postaje nov čovjek, koji osnažen darovima Duha Svetoga postaje sposoban svladati životne poteškoće i ustrajati do cilja. Čovjek postaje osposobljen da se suobličuje Kristu i da ljubi bližnjega kao što je nas Isus ljubio. To je ono što Pavao misli kada kaže da „ne živi više on nego Krist u njemu“²⁹.

Početak čovjekova preobraženja započinje prvim i temeljnim kršćanskim sakramentom, a to je sakrament krštenja, kojim se čovjek na samom početku svojega života suobličuje Kristu, duhovno se preporađa i oblači novo ruho. Krštenje je nužno za čovjekovo spasenje. Milost Duha Svetoga u sakramentu krštenja zaokuplja čitave razine ljudskoga bića – duh, dušu i tijelo – i Duh u čovjeku postaje novi zakon, zakon ljubavi, koji on počinje živjeti u vlastitom životu kroz svoj odnos s Bogom i s bližnjima. Čovjek na svom životnom putu odsada više

²⁷ Usp. Mladen Parlov, *Izabrane teme iz teologije duhovnosti*, Crkva u svijetu, Split, 2009., 91-92.

²⁸ Rim 8, 5-8

²⁹ Usp. Gal 2,20

nije sam. On je vođen Duhom koji ga gura prema naprijed i potiče da trajno čini dobro i u ljubavi služi Bogu, bližnjemu i sebi.³⁰

3.2. Sloboda u vjeri

Nakon godinu dana provedenih u zatvoru, Mohammed se vraća svojoj obitelji, a oni se ponašaju kao da se ništa nije dogodilo. Glume bratsku ljubav, grle ga i ljube. Oduzeta su mu sva prava koja je dosada imao i shvaća da je ovo bila samo pouka od strane obitelji koliko je ozbiljan njihov naum da mu oduzmu život ukoliko se ne vrati na islam. Mučno mu je od obiteljskog pretvaranja i on odlučuje pobjeći sa ženom i sinom. Bijeg planira uz pomoć svećenika koji im je bio duhovni vođa. Napuštaju Irak i smještaju se u blizinu Jordana, a nedugo nakon toga pronalaze ga njegova braća i vrše atentat na njega. Samo ga je jedan metak pogodio u nogu, a kada su doktori pokušali izvaditi metak nisu ga pronašli. "Ne bojte se onih koji ubijaju tijelo, ali duše ne mogu ubiti. Bojte se više onoga koji može i dušu i tijelo pogubiti u paklu."³¹

Mohammed je uz pomoć prijatelja i časne sestre uspio dočekati dan krštenja, na koji je toliko dugo čekao. On shvaća da je to temelj kršćanskog života. Mohammed želi u slobodi živjeti kršćanski život, sudjelovati u sakramentu euharistije i bez straha odlaziti na sv. misu jer shvaća da je to hrana za svaki duhovni život. Taj dan on i njegova obitelj napokon su mogli primiti Kruh života, iako u tajnosti njihovoj sreći nije bilo kraja. Nakon krštenja, teška srca morali su nastaviti dalje. Uputili su se prema Francuskoj. Iako im je život u ovom kraju zadnjih godina bio izuzetno težak i nemoguć, bio je to njihov rodni kraj i kakva god bila njihova obitelj, duboko u srcu bilo im je teško otići, ali oni im nisu ostavili drugi izbor. Izlazak iz zemlje nije bio nimalo jednostavan, bio je pun straha i napetosti, ali su uspjeli.

„Teško mi je povjerovati. U trenutku kada mislim da je sve izgubljeno, stvari se rješavaju kao nekim čudom.“³² I dalje žive u strahu, nije se jednostavno osloboditi straha kojemu su bili izloženi toliko niz godina, ali sada napokon mogu javno svjedočiti svoju vjeru, mogu ići na misu i sudjelovati u procesijama, a njima to život znači. "Biti slobodan u vjeri znači

³⁰ Usp. Mladen Parlov, *Izabrane teme iz teologije duhovnosti*, Crkva u svijetu, Split, 2009., 96.

³¹ Mt 10,28

³² Joseph Fabelle, *Cijena obraćenja: ispovijest bivšeg muslimana koji je žrtvovao sve kako bi slijedio Krista*, Verbum, Split, 2015., 228.

promijeniti gospodara. Umjesto gospodstva grijeha kao personificirane sile, grijeha koji se služi tijelom, Zakonom, kozmičkim silama i moćima, smrću, vjernik izabire Krista kao Gospodina/Gospodara, a njegovo ga gospodstvo oslobađa od tih oblika robovanja.³³ Kršćanska duhovnost označava sazrijevanje i izgradnju čovječjeg života s životom sv. Trojstva. Bitan element kršćanske duhovnosti je upravo obraćenje, koje počima u sakramentu krštenja. Duh u sakramentu krštenja nudi daruje čovjeku snagu uskrslog Krista i omogućuje mu da prijeđe iz smrti u život i da trenutak svoje najveće boli doživi kao mogućnost kojom nam se nudi prilika da postanemo baš poput Krista.³⁴

Obraćenje nije ono što se dogodi u trenutku i nestane, ono je čovjekovo sazrijevanje i rast u krepostima, konstantna borba i svakodnevno nastojanje da budemo slika Kristova. Obraćenje svoj rast doživljava kroz prakticiranje svetih sakramenata, kroz prisustvovanje sv. Misi te kroz svakodnevnu molitvu i trud da u svemu vidimo dobro. Obraćenje je napor koji zahtijeva žrtvu od čovjeka. Odluku da se opredijeli za ljubav i da stvari gleda dalje od onog površnog. Potrebni su trud i žrtva, ali ne u smislu da je to nešto što je teško i beskorisno, već u smislu da vrijedi. Osim ljubavi sve drugo prolazi, a ona iskrena i nesebična ljubav nikad ne prestaje.

3.3. Radost trpljenja

Brojni sveci i svetice u povijesti Katoličke crkve bili su suočeni s trpljenjima i patnjama, ali brojni od njih upravo su ta iskustva boli i patnje doživljavali kao ona najdragocjenija iskustva svojega života jer su im ona dala spoznaju da patnja i bol nisu nužno nešto što je loše, već kriju dublji smisao koji vodi do sazrijevanja ljudske osobe u ljubavi i ostalim krepostima. Čovjek koji nikada nije proživio osjećaj tuge, ne može ni poznavati osjećaj radosti jer ih ne zna razlikovati.

Na Mohammedovom putu obraćenja kamen spoticanja i veliki uzrok boli predstavljala je njegova obitelj koja njegov život nastoji urediti prema tradicionalnom obliku života kakav

³³ M. Vidović, Za slobodu nas Krist oslobodi «(Gal 5, 1)–Poimanje slobode u Poslanici Galaćanima (I.: Sintagma u povijesnom kontekstu poslanice i kristološke vjere), Nova prisutnost : časopis za intelektualna i duhovna pitanja, Vol. XVIII No. 1, 2020., 126.

³⁴ Usp. Mladen Parlov, *Izabrane teme iz teologije duhovnosti*, Crkva u svijetu, Split, 2009., 35.

nalazu zakon i društvo. Oni ni pod koju cijenu ne prihvaćaju njegovu novu vjeru. Njegovo „obraćenje s islama na kršćanstvo“ pomalo pogrešno zvuči. On se nije obratio od nečega na nešto drugo jer to bi značilo da je prethodno bio vjerodostojan određenoj stvari, a Mohammed sam kaže kako on nije živio svoju vjeru već je ona samo bila formalni čin, stoga na obraćenje ne možemo gledati kao na obraćenje s nečega na nešto već kao na povratak nečemu.

On se vratio Bogu. Iako lišen obiteljske potpore i ljubavi, na njegovu putu nemjerljivu pomoć pruža mu vjera i spoznaja kako je preko patnje povezan s trpećim Kristom, koji je ovo sve već prošao. Na tom putu on nije samo suočen s odbačenošću od strane obitelji već i s odbačenošću od strane pojedinih članova crkve poput svećenika, za koje mu u jednom trenutku postaje neshvatljivo zašto ga ne prihvaćaju; njega koji je spreman ostaviti sve kako bi postao članom Crkve, a ona ga ne prihvaća. Suočava se s brojnim pitanjima, sukobljavaju se unutar njega različita mišljenja i sumnje. Osjeća bol i umor. Ali ni u tim trenucima Mohammed ne odustaje od jedinoga čvrstog uporišta, a to je Isus Krist. Ni u jednom trenutku on ne sumnja u Njegovu ljubav. Zapravo mu ona postaje svjetlo koje ga vodi kroz tunel njegova života.

Nije bit u tome da ga je njegova obitelj odbacila ili da su mu vrata nekih crkava bila zatvorena, niti da je on kroz određene faze života morao prolaziti prepušten sam sebi. Važnost se nalazi u pokušaju dubljeg sagledavanja svih tih događaja. U pokušaju otkrivanja smisla patnje. Možda nju ne uzrokuju stvari i događaji oko nas, možda je ona već od prije u nama. Različite traume koje su ljudi proživjeli ostavljaju na ljudima ožiljke, koje osoba ako ih ne zaliječi, uvijek nosi sa sobom. Sve oko nas je refleksija nas samih. Ako gledajući u stablo mislimo kako je ono lijepo, mi ljepotu nosimo unutar sebe i vidimo je u svemu, a isto vrijedi i za suprotno. „Tako i osobe koje u nutrini nose „rane“ i imaju nedostatak ljubavi iz djetinjstva. To je ono što će moći donijeti drugima. Prouzročiti će im rane i uskratiti ljubav. Kada je čovjek podijeljen unutar sebe, bit će narušeni i njegovi odnosi s Bogom i s bližnjima. Iz podsvijesti se rađa strah od uspostavljanju odnosa s drugima i nepovjerenje prema Bogu. To je unutarnja bolest koja sprječava puninu života i blokira ostvarivanje izgrađujućih odnosa među ljudima.

Tom bolešću bili su zaslijepljeni i Mohammed i njegova obitelj, ali Mohammed zahvaljujući gorljivoj težnji prema istini biva ozdravljen. To je stanje koje ne mora vječno trajati. Stanje koje u svakom trenutku svojom slobodnim odabirom možemo prekinuti, ali ne samo uz pomoć svojih mogućnosti već uz Njegovu pomoć. Mohammed je prepoznao i

odazvao se na onaj nutarnji Božji glas koji je usađen u svakog čovjeka i prepustio se Božjem djelovanju koji preko Duha Svetoga liječi nutarnje čovjekove „rane“. Čovjek se prepušta Bogu i dopušta mu da djeluje kroz njega. On oprašta sebi i drugima i počinje prihvaćati sebe i druge onakvima kakvi jesu. Čovjek postaje slobodan od svega onoga što ga opterećuje i tišti i miri se sa svojom prošlošću³⁵. U takvom trenutku on postaje sposoban ljubiti onom ljubavlju koju nam je Krist svojim primjerom pokazao, a to znači, biti spreman u svakom trenutku iskazati ljubav i zahvalnost, čak i u trenucima patnje. Zapravo, posebno u trenucima patnje jer lako je drugoga ljubiti kada ti daje sve razloge za to, ali teško je kada ne vidimo nijedan razlog da to učinimo.

Mohammed je na kraju dosegao puninu Kristove ljubavi, a pokazao ju je kada je u srcu oprostio svome ocu i svojoj obitelji. I u tom činu bio je vrhunac njegova obraćenja. Naš zadatak na ovome svijetu nije traženje ljubavi jer ljubav nije tu da nam donese radost, ona je tu da nam pokaže koliko boli možemo podnijeti. Ona je tu da nam pokaže da trebamo pronaći sve one zidove i ograde koje smo podignuli kako bismo se ogradili od Boga i ljudi. Tu je da nam pokaže kako ih srušiti.

Predivan citat sv. Ivana od Križa, a odnosi se na pitanje ozdravljenja i onoga što znači istinski ljubiti, kaže: „Ljubav se liječi samo sredstvima koja su u skladu s ljubavlju. Razlog tomu jest što je zdravlje duše Božja ljubav, pa stoga ako duša nema savršene ljubavi, nema savršenog zdravlja nego je bolesna, jer bolest nije drugo nego pomanjkanje zdravlja; tako da kada duša nema nijednog stupnja ljubavi, ona je mrtva, ali kada ima koji stupanj ljubavi prema Bogu, pa bio to i najmanji, već je živa, ali je vrlo slabašna i bolesna zbog male ljubavi koju ima; i prema tome koliko poraste ljubav, duša će imati toliko više zdravlja, te kad ljubav bude savršena, bit će joj zdravlje potpuno“³⁶.

Sveta radost nije samo popratna pojava, ona postaje učinak i plod ljubavi. Što smo više povezani s Bogom više postajemo i radosni u Duhu. Ali ne onom ljudskom radošću koja postaje posljedica nečega lijepoga ili dragoga što nam se dogodilo. Ne, sveta radost jest učinak, ona je sposobnost biti sretan i prije nego što se nešto dogodilo, ona jest ona moć biti istinski radostan i u trenucima boli i patnje. Ona je nešto nadnaravno što se izdiže iznad naše ograničene ljudske logike, ali nije nešto što je nemoguće, dapače Isus i brojni sveci kroz

³⁵ Usp. Mladen Parlov, *Izabrane teme iz teologije duhovnosti*, Crkva u svijetu, Split, 2009., 109.

³⁶ Sv. Ivan od Križa, *Duhovni spjev*, Symposium, Split, 1977., 79.

povijest su nam pokazali da punina radosti postoji. „Tako su apostoli bili radosni što su trpjeli zbog imena Isusova.“ (usp. Dj, 5, 41) Sve kreće od nas. U Bogu je sve moguće.

3.4. Ljepota pravedne duše

Bog djelovanjem Duha ozdravlja čovjeka, pomoću božanskih kreposti, vjere, ufanja i ljubavi te preko sakramenata i molitve. Božanske se kreposti nalaze u temelju ozdravljenja. Vjerom se čovjek uzda u Božju pomoć, prihvaća njegove istine i ravna svoj život prema tim istinama. Vjera živi kroz Crkvu i upravo zato ona ne može postojati bez Crkve, a istinskog nasljedovanja Krista nema izvan Crkve. Papa emeritus Benedikt XVI. u svom govoru o Isusu iz Nazareta želi reći da se spoznaja Isusa ne može dogoditi izvan Crkve. Želi reći kako nije moguće uspostaviti izolirani, privatni odnos s Isusom koji bi isključivao zajedništvo s drugima. Do Boga dolazimo preko drugih.³⁷

Crkva kao sakrament spasenja svoju vjeru komunicira preko sakramenata od kojih se od velike važnosti navode krštenje, euharistija i potvrda, kao tri temeljna sakramenta spasenja. Krštenjem se na samom početku suobličujemo Kristu, postajemo djeca Božja. Euharistijom primamo živoga Krista i živimo s njim dok potvrdom odnosno zahvatom Duha Svetoga dopuštamo da On djeluje kroz nas.³⁸

Povezanost sakramenata kršćanske inicijacije predivno opisana u jednom Tertulijanovu tekstu: „...caro abluitur, ut anima emaculetur (tijelo se pere da bi se duša očistila); caro ungitur, ut anima consecretur (tijelo se pomazuje da bi se duša posvetila); caro signatur, ut anima muniatur (tijelo se znamenuje da bi se duša osnažila); caro manus impositione adumbratur, ut et anima spiritu inluminetur (tijelo se osjenjuje polaganjem ruke da bi se duša prosvijetlila Duhom); caro corpore et sanguine Christi vescitur, ut et anima de Deo saginetur (tijelo se hrani tijelom i krvlju Kristovom da bi duša bila nahranjena Bogom)“³⁹.

Iz teksta je vidljivo kako su sakramenti kršćanske inicijacije neodvojivi jedan od drugoga te kako su oni put do spasenja. Duh preko vjere pruža čovjeku pouzdanje, ozdravlja

³⁷ Usp. Mladen Parlov, *Izabrane teme iz teologije duhovnosti*, Crkva u svijetu, Split, 2009.,158.

³⁸ Usp. Mladen Parlov, *Izabrane teme iz teologije duhovnosti*, Crkva u svijetu, Split, 2009.,169.

³⁹ <https://hrcak.srce.hr/file/64241> (1.rujna.2021.)

ga i oslobađa od svih izvanjskih prisila i egzistencijalnih opterećenja s kojima se čovjek svakodnevno susreće. Krepost nade budi u čovjeku hrabrost da spremno hodi prema svome cilju pouzdajući se da će mu Bog pomoći pri postizanju konačnog cilja. Upravo u uskrslom Kristu kršćani imaju garanciju da smrt nije zadnja točka ljudskog života (Fil 1,23). Dok preko ljubavi uči čovjeka onom nesebičnom ljubljenju i predanju čitave svoje osobe drugoj osobi. „Veće ljubavi nitko nema od ove: da tko život svoj položi za svoje prijatelje“⁴⁰.

Mohammed je svoj život bio spreman položiti za Krista. On nije postao kršćanin zato što je to naslijedio od svojih roditelja, već zato što se u slobodi odlučio odazvati na Kristov poziv i poći za njim. Ljubav je više od osjećaja, ona je odluka. Kada se osoba svojom voljom odluči za drugu, odlučuje se za tu osobu i otvara joj svoje srce iako zna da bi mogao/la biti ranjen/a i izgubiti sve ono što je dosada poznao/la. Ali sve to vrijedi jer upravo u tom otvaranju doživljavamo ljubav za koju nismo ni znali da je moguća.

Mohammed, a sada Joseph Fabelle, pokazao nam je primjer pravoga vjernika, koji je bio spreman napustiti sve pod cijenu Kruha života. “Tko hoće život svoj da sačuva, izgubit će ga; a tko izgubi život svoj zbog mene, naći će ga. Jer što koristi čovjeku, ako dobije sav svijet, a pritom izgubi dušu svoju?”⁴¹ Bio je spreman, jednom u susretu s istinom, prihvatiti je i pod cijenu gubitka svih udobnosti i privilegija visokog društvenog položaja i upravo u tome jest ljepota njegove duše. “Ištite i dat će vam se! Tražite i naći ćete! Kucajte i otvorit će vam se! Doista, tko god ište, prima; i tko traži, nalazi; i onomu koji kuca otvorit će se.”⁴²

⁴⁰ Iv 15,13

⁴¹ Mt 16,25-26

⁴² Mt 7,7-8

ZAKLJUČAK

Iz starozavjetnih spisa možemo vidjeti kako je vjera uvijek označavala odnos između Boga i čovjeka. Ta vjera u starozavjetnoj povijesti označena je kao Božje spasiteljsko djelovanje, prikazano u obliku izvođenja naroda iz ropstva i vođenja kroz „pustinju života“ sve do obećane zemlje. U takvom prikazu možemo iščitati kako naspram Boga uvijek stoji čovjek, koji je pozvan prihvatiti vjeru koju mu Bog nudi.

Ona označava tri dimenzije, prošlost kao sjećanje na egipatsko zarobljeništvo i izvođenje iz ropstva, sadašnjost kao vođenje kroz životne nevolje i probleme i budućnost kao uvođenje u zemlju slobode. Analiza tih tekstova pokazuje da vjera ima svoju povijesnost i egzistenciju, ona je pokretačka snaga koja u nemoći postaje čovjekova moć i otvara mu nove puteve. Ona je često tamna stvarnost, koja pomaže čovjeku živjeti kroz tu tamu jer mu Bog u svojoj neizrecivosti pokazuje koliko mu je blizu došao i vjerom mu pomaže da shvati kako je problem koji ima već riješen. U tom smislu imao je pravo pisac Poslanice Hebrejima kad je iz Abrahamove perspektive vjere napisao: »Vjera je već neko imanje onoga čemu se nadamo, uvjerenost u zbiljnosti kojih ne vidimo«. ⁴³

Kroz primjere iskustava brojnih ljudi u prošlosti poput sv. Pavla, Davida, izraelskog naroda, Bog nam pokazuje tko možemo biti, ali i u današnjem vremenu, primjerom Mohammeda i Mohammedove obitelji pokazuje nam tko možemo i ne moramo biti. Knjiga *Cijena obraćenja* donosi istinitu životnu priču čovjeka koji je živio kao kralj, ali u doticaju s kršćanstvom u vrlo kratkom vremenu postaje spreman napustiti sve svoje blagostanje i poći za Isusom kroz pustinju svojega života. Postavlja se pitanje kako netko u tako kratkom vremenu, a deklarira se pripadnikom druge vjere, može prijeći na drugu vjeru.

Čitajući ovu knjigu i daljnim istraživanjem teme može se doći do zaključka kako je Božji poziv otpočetak bio prisutan u Mohammedu, on je otpočetak bio prisutan i u Pavlu, u Davidu, u izgubljenom sinu. Isusovom smrću na križu postao je uprisutnjen u svakom čovjeku. Poziv je uvijek tu jer Bog je neprestano otvoren za čovjeka. Njegova ljubav ne prestaje, zato se Njemu uvijek moguće vratiti. „Vratiti se“ znači upravo obraćenje. Božja inicijativa uvijek ide prva, On prvi poziva čovjeka. Potreban je samo čovjekov odgovor Bogu. Bez ikakve prisile, bez ikakve iznude On želi da se u slobodi opredijelimo za Njega. Tako i Mohammed, slobodno i iskreno odlučuje se za Krista. Napokon je čuo poziv i odazvao se.

⁴³ Usp. <https://hrcak.srce.hr/109817> (1.rujna 2021.)

Obratiti se znači odlučiti se za Boga. Odluka ide dalje od osjećaja. Jednom donesena, odluka je nepromjenjiva. Osjećaji mogu varirati, nestalni su i na njima ne možemo utjecati dok naše odluke postaju stalnost. Odlučiti se za neku osobu znači biti spreman u svakom trenutku pružiti toj osobi ljubav. Odgovorni smo za vlastitu odluku i u trenucima u kojima možda i ne osjećamo nekakvu afektivnost i emocije prema ljubljenoj osobi, uzdižemo se iznad svih mana, nerazumijevanja i poteškoća, idemo iznad osjećaja i podsjećamo sebe na svoju odluku. Sagledavamo stvari mnogo dublje.

Zasigurno nema ljepše spoznaje od iskustva nesebične ljubavi i nema ljepšega dara koji možemo dati drugome. Isus je znao kakvu radost ta iskrena ljubav nosi sa sobom i svakoga je čovjeka želio podučiti takvoj ljubavi jer je vjerovao da bi velika tragedija bila proći ovim svijetom, a ne iskusiti takvu ljubav. Ne doživjeti onu iskrenu radost koju ona nosi sa sobom.

Vrijedi stoga proći kroz „kalvarije“ naših života jer upravo nas one uče ovakvim nesebičnim ljudskim vrednotama, upravo nam takva događanja patnje nude priliku da u njima širimo one temeljne ljudske vrednote, a to su mir, ljubav i pouzdanje da je Bog veći i od moje boli i od mogega grijeha. Veći je od svake situacije koja stvara nemir. Kroz ovu knjigu, ali i primjere povijesnih biblijskih osoba, moglo bi se shvatiti kako je naglasak kod svih njih na trpljenju, na patnjama, kako i mi moramo patiti i biti nesretni. Međutim, Isus ne želi staviti naglasak na bol i patnju, cilj nije zastrašiti čovjeka, Bog ne želi od nas da budemo nesretni i da budemo žalosni. On želi ono što mi želimo sami sebi, a to je da budemo sretni. Svim ovim raznovrsnim iskustvima želi nam pokazati da će nevolje i poteškoće uvijek postojati. To je ono što je sastavni dio našeg svijeta, ali unatoč njima mi nećemo biti uništeni. Unatoč njima mi ćemo imati radost u srcu, a kada je čovjek radostan u srcu to se onda osijava i na njegovu licu i možda baš njegov primjer postane nekome ono što je Mohammedov bio čitateljima ove knjige.

Obraćanje je ono što svatko od nas na određeni način proživljava, to je Božje pitanje koje zahtijeva čovjekov odgovor i jednom započeto ono ne prestaje već vodi čovjeka sazrijevanju i rastu u božanskim krepostima. Ono zahtijeva život u kršćanskoj duhovnosti: sakramente krštenja i sv. ispovijedi, priznavanje sebe grešnima i vjera da unatoč grešnosti Bog nudi spasenje i ufanje da nismo lišeni Njegove pomoći na putu do konačnog cilja. Rast označava prisustvovanje svetoj euharistiji i suobličavanje Kristu, pružajući drugima onu nesebičnu ljubav kojom nas je on podučio – pomagati drugima i zalagati se za dobro, lijepo i

pravedno u ovome svijetu, moliti se i prepustiti se Duhu da darivanjem svojih kreposti dariva život i drugima preko nas. Obraćanje jednom otpočeto nikada ne prestaje, a označava potpuno predanje čovjeka Bogu i nema savršenije ljubavi od te kada u dvoje ljudi umire onaj egoistični „ja“ i u potpunosti se predaju jedno drugome. „Zapovijed vam novu dajem: ljubite jedni druge; kao što sam ja ljubio vastako i vi ljubite jedni druge. Po ovome će svi znati da ste moji učenici: ako budete imali ljubavi jedni za druge.“⁴⁴

⁴⁴ Iv 13, 34-35

LITERATURA

Biblija: Stari i Novi zavjet, Gl. ur. J. Kaštelan, B. Duda, Zagreb: Kršćanska sadašnjost, 2018.

J. Fabelle, *Cijena obraćenja: ispovijest bivšeg muslimana koji je žrtvovao sve kako bi slijedio Krista*, Verbum, Split, 2015.,

M. Parlov, *Izabrane teme iz teologije duhovnosti*, Crkva u svijetu, Split, 2009.

M. Vidović, *Pavao i njegova misao*, Crkva u svijetu, Split, 2010.

OSTALI IZVORI

HBK, *Katekizam Katoličke Crkve*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1994.

M. Vidović, *Za slobodu nas Krist oslobodi «(Gal 5, 1)–Poimanje slobode u Poslanici Galaćanima (I.: Sintagma u povijesnom kontekstu poslanice i kristološke vjere)*, Nova prisutnost : časopis za intelektualna i duhovna pitanja, Vol. XVIII No. 1, 2020.

Sv. Ivan od Križa, *Duhovni spjev*, Symposion, Split, 1977., 79.

Obraćenje sv. Pavla, najznačajnije obraćenje u povijesti Crkve, <https://laudato.hr/Novosti/Svijet/Obracenje-sv--Pavla-%E2%80%93-najznacajnije-obracenje-u-po.aspx> (1.rujna 2021.)

Euharistija –vrhunac u pristupu, trajnost u življenju inicijacije, <https://hrcak.srce.hr/file/64241> (1.rujna.2021.)

Moć u nemoći, <https://hrcak.srce.hr/109817> (1.rujna 2021.)

Samoća, preduvjet susreta, <https://hrcak.srce.hr/37757> (1. rujna 2021.)

SVEUČILIŠTE U SPLITU

KATOLIČKI BOGOSLOVNI FAKULTET

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

kojom ja, _____, kao pristupnik za stjecanje zvanja *sveučilišnoga/sveučilišne prvostupnika/prvostupnice katehetike*, izjavljujem da je ovaj završni rad rezultat isključivo mog vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima i oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio završnoga rada nije napisan na nedopušten način, odnosno da nije prepisan iz necitiranoga rada, pa tako ne krši ničija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio ovoga završnoga rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Split, _____

Potpis

SUMMARY

Conversion is the experience of meeting God and man. God is always the first to initiate this encounter, and man responds by obeying faith. Throughout history, we have been offered various examples of people who were willing to respond to Christ by obeying the faith, such as Abraham, Mary, St. Paul, Mohammed. To believe means to accept God's revelation and call and to trust completely in the truth of salvation that God has revealed to us in Jesus Christ. This written work seeks to show us how faith from the beginning signifies security and God's faithfulness. God has always shown fidelity to his people and is always open to people who want to return to him, looking forward to that encounter but not forcing it. He wants us to decide for him in the freedom of will and reason. To leave everything to Him, all our relationships, burdens and pains that we face every day in life and to trust that He will perform everything for good. To look "through the eyes of faith" means to see a deeper meaning in human suffering and the problems of the world in which we live. It means trusting God because He is greater than all our problems and pains. Everything happens in its time and everything has a perfect sense. To have such a way of thinking, such an attitude towards all the things and events we come across, means to return. It means choosing understanding instead of resentment, love instead of hatred. Our perspective is transformed and we, filled with the gifts of the Holy Spirit, influence and change our reality. We choose for love, patience, faith and hope and allow the Holy Spirit to bring through us the Spirit of life to all people and things we come across. This is what this written work seeks to inspire. To show obedience to God by the complete surrender of the person, who then enriches us with his grace and enables us to have a foretaste of heavenly goods already during our earthly life.

Keywords: conversion, faith, Holy Spirit, forgiveness, love